

Pyrola uniflora in Oostfriesland

door

J. J. BARKMAN

(Mededeling no. 111 van het Biologisch Station Wijster ¹⁾)

Pyrola uniflora L. kwam vroeger bij Appelscha en Denekamp voor, maar schijnt nu in ons land uitgestorven te zijn. Ook in West-Duitsland is deze soort sterk achteruitgegaan. De N.W.-grens van zijn gesloten areaal volgt de N.-rand van het Sauerland, het Wesergebergte en de Harz (zie kaartje in Hegi, Ill. Flora von Mitteleuropa V, 3, p. 1572). Deze loopt dus op meer dan 100 km van onze grens. Zelfs in het Teutoburger Woud komt deze boreaal-montane kensoort van de natuurlijke naaldwouden niet voor. In het Noordduitse laagland ontbreekt hij ten Westen van Hamburg, op enkele geïsoleerde voorposten na. Hiervan is de enige vindplaats ten Westen van de Jadebocht de „Schweinebrücker Fuhrenkamp”, 3½ km ten Westen van Neuenburg. Dit is de dichtst bij Nederland gelegen vindplaats, hemelsbreed op 50 km van Nieuweschans (fig. 1).

Hij groeit hier slechts op één plek in een dennenbos. In deze dennenbossen komen ook *Goodyera repens* en *Linnaea borealis* voor. Op 29 mei 1962 bezocht ik genoemde vindplaats. Er stonden vele tientallen exemplaren bijeen, alle in volle bloei. Het was een prachtig gezicht. De standplaats is een eerste generatie dennenbos van 80 jaar, aangeplant op fluvioglaciaal dekzand. Vóór de aanplant was dit terrein met heide bedekt. De dennen groeien slecht (boniteit 4-5). De volgende opname geeft een beeld van de vegetatie.

¹⁾ Afdeling van het Laboratorium voor Plantensystematiek en -geografie der Landbouwhogeschool, Wageningen.

Opname 2588. Boomlaag (10-16 m, 40 %): *Pinus sylvestris* 3°, *Picea excelsa* 2a.1. Struiklaag ontbreekt. Kruidlaag (35 %): *Pyrola uniflora* 3.3 fl, *Sieglingia decumbens* 2b.2, *Luzula campestris* 2b.2, *Hypochaeris radicata* 1.1, *Hieracium pilosella* +.2, *Vaccinium myrtillus* +.2, *Deschampsia flexuosa* +.2, *Epilobium angustifolium* +.1, *Quercus robur* +.1 k. Moslaag (100 %): *Pleurozium schreberi* 4.5, *Dicranum rugosum* 2b.2, *D. scoparium* 1.2, *Polytrichum juniperinum* 2a.1, *P. formosum* +.2.

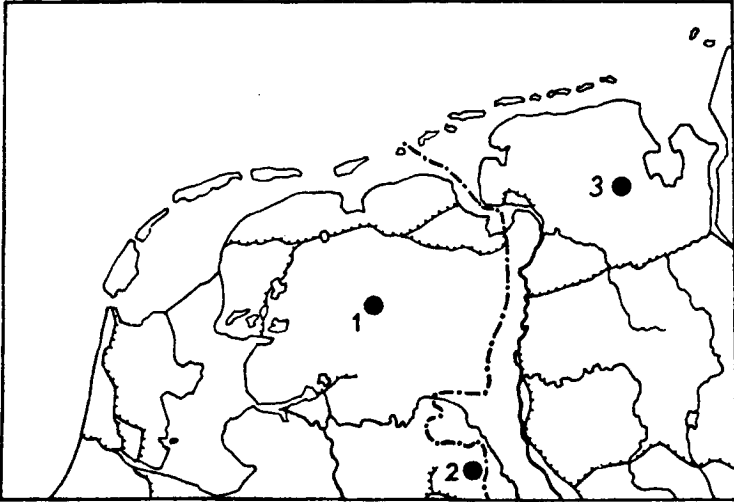

Fig. 1. De besproken vindplaatsen van *Pyrola uniflora*. 1. Appelscha, 2. Denekamp, 3. Schweinebrücker Fuhrenkamp bij Neuenburg.

Hieruit blijkt, dat we te maken hebben met een hoog, maar open bos met gesloten mosdek, kennelijk op droge grond (*Hieracium pilosella*, *Polytrichum juniperinum*!), die niet zeer voedselarm is (*Sieglingia*!). Diverse soorten (*Hieracium*, *Hypochaeris*, *Epilobium*) wijzen op storing van het milieu. Bij navraag bleek dit inderdaad zo te zijn. Voor en in de oorlog waren hier munitieopslagplaatsen van het Duitse leger en helaas heeft het nieuwe Bondsleger wederom bezit genomen van dit bos. Het Duitse Staatsbosbeheer, dat eigenaar is, heeft vergeefs getracht dit te verhinderen en doet nu zijn uiterste best althans deze vindplaats te beschermen.

Nu blijkt dat *Pyrola uniflora* nog zo dicht bij onze grenzen voorkomt, spreken wij de hoop uit de soort ook in Nederland weer te kunnen begroeten. Tenslotte is het tijd voor de boreale naaldwoudsoorten momenteel gunstig.

Summary

The author describes a locality of *Pyrola uniflora* in N.W. Germany, 50 km from the Dutch frontier, probably its westernmost station in the plains of Central Europe. A vegetation record of this locality is given.